

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. дн Венцислав Димов Димов (СУ „Св. Климент Охридски“, Институт за изследване на изкуствата, БАН)

Относно кандидатурата на гл. ас. д-р Васил Милчев Василев

По конкурс за академичната длъжност „доцент“ по 8.3. Музикално и танцово изкуство, специалност „Кавал и камерни инструментални ансамбли“

Обявен от АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив

За кандидата, неговото професионално развитие и документацията

Единствен кандидат в конкурса е гл. ас. д-р Васил М. Василев. В автобиографичната справка е посочено, че актуалната му позиция е главен асистент в катедра „Музикален фолклор“ на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив (от 2017 г.), където се е дипломирал и придобил образователна и научна степен „Доктор“ (2015 г.) и в която преподава (от 2002 г.). Според представените документи (всички необходими и изисквани според ЗРАСРБ и Правилниците документи и материали, които процедурата изисква), д-р Василев отговаря на общите условия за участие в конкурсната процедура по реда на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ).

Справката за изпълнението на минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ за академичната длъжност „доцент“ (научна област 8. Изкуства, професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство показва, както следва: 50 точки (група от показатели А), 100 точки (група показатели В), 145 точки (група показатели Г), 50 точки (група показатели Д) и 70 точки (група показатели Е) или общо – 415 точки, които са достатъчни за целите на конкурса. Според подадената справка за наукометрични показатели, кандидатът покрива националните минимални изисквания за академичната длъжност „доцент“.

В този конкурс гл. ас. д-р Васил Василев кандидатства със следната продукция: показатели В: 1 монография (хабилитационен труд); показатели Г: 1 монография, публикувана на базата на дисертационния труд (цитати, въведени като приносни моменти); 1 статия, публикувана в специализирано издание в областта на изкуствата; 3 творчески изяви –

концерти (1 с водеща и 2 с поддържаща функция на кандидата); показатели Д: 5 цитата към монография и 2 статии; показатели Е: 1 публикувано учебно помагало, 3 ръководства на майсторски класове и уъркшоп в областта на изкуството. Сред доказателствата, освен посочените авторски текстове, са приложени цитирания, свидетелства за участие в проекти и майсторски клас, аудио-визуална продукция.

I. Научноизследователска дейност

Представената научна продукция в конкурса за „доцент“ отговаря на изискванията на конкурса като профил на разработваната проблематика и количество.

Васил Василев е представил за участие в конкурса монографията „Кавалът в българската музикална практика“ (Пловдив: АМГИИ „Проф. Асен Диамандиев“, 2021), с обем от 140 страници, която е основният труд, предложен за участие в конкурса за присъждане на академичната длъжност „доцент“ (хабилитационен труд). Състои се от четири раздела („Кавалът и развитието на българската народна и инструментална музика“; „Кавалджии на XX в. и ролята им за развитие на кавалджийската инструментална народна музика“; „Употреба на кавала в камерните групи за народна музика“ и „Употребата на кавала в съвременния оркестър за народна музика“), включва исторически данни за кавала в българската народна музика, много анализи, илюстрирани с 42 нотни примера, има списък с използваните източници. Кандидатът определя труда си като плод на „дългогодишен труд, опит, умение и знания, натрупани в професионалната ми педагогическа и творческа дейност“. Приносите на Васил Василев са в това уникално за него съчетание на родова („в гена и кръвта му“) традиция и съзнателен избор; на музикантски умения и преподавателски практики; на поглед отвътре (в музиката и традицията) и дистанциран прочит отвън (знанието за нея, функционирането ѝ в нови и различни културни контексти). Затова тази книга е ценна – тя запълва празнина в знанието за кавала в традицията и в съвременната българска музикална практика, предлага едновременно задълбочен и широк поглед върху процеси от последните няколко десетилетия, свързани с кавалджийското изкуство и с динамиката на музикалната традиция в съвременната българска култура. Монографията „Кавалът в българската музикална практика“ е полезно изследване за интересуващите се от този традиционен инструмент, от неговите инструментално-изпълнителски стилове и репертоари: ученици и студенти, преподаватели и изследователи, любители и професионалисти.

Кандидатът предлага книга, публикувана на базата на дисертационния труд: „Характерни особености на съвременното кавалджийско изпълнителско изкуство“ (Пловдив, АМТИИ „Проф.Асен Диамандиев”, 2019) – тя няма да бъде обсъждана тук.

Приложената статия следва заявления в публикуваните монография, дисертация и др. интерес на автора. „Употребата на кавал и гайда в камерно-инструментални и вокални фолклорни състави”, публикувана в Годишник на АМТИИ (2019), има приноси в следните посоки: подробно анализира ролята на кавала и гайдата в камерно-инструменталните състави, очертава спецификите им като звукоизвличане, употреба на различните регистри, употребата на различните видове орнаменти, динамика и др.; предлага подходи за изграждане на камерен състав с качествен професионален звук при изпълнение; анализира ролята на кавала и гайдата във вокален съпровод и акомпанираща функция; начертава пътища, по които да се постигне най-доброто ансамблово звучене, спятост и интонационна чистота на камерния състав, съпращаващ с вокалното изпълнение. С подобна тема кандидатът е участвал в Национална научна конференция „Пролетни научни четения’ 2020“.

Може да се обобщи, че представените материали като научноизследователска дейност показват един устойчив и задълбочен интерес на гл. ас. д-р Василев към изследване на кавала, кавалджийската музика, нейните майстори и употреби в съвременни практики и формации. Качествата на публикациите на кандидата получават висока оценка, доказателство за която са 2 публикувани рецензии и 4 цитирания. Един от най-важните приноси на кандидата е синтезът на знания и умения, на научноизследователска, учебно-методическа, педагогическа и артистична работа с доказани резултати, които ще се коментират в следващите части на рецензията.

II. Учебна (педагогическа и учебно-методическа) дейност

Научните, музикално-теоретични и фолклористични разработки на гл. ас. д-р Васил Василев намират разнообразни и видими приложения в практиката. Споменатата вече книга „Безмензурни мелодии за кавал от репертоара на популярни майстори–свирачи“, съавторско учебно помагало на проф. Любен Досев и Васил Василев (Пловдив: АМТИИ, 2017), например, съчетава научното познание с практическите умения, дава сведения за стари кавалджийски стилове, предлага заедно с нотните транскрипции методика за овладяване на различни изпълнителски стилове в обучението по кавал, има учебно-методически ресурси в помощ на преподаватели и обучавани в овладяването на традиционното кавалджийско изкуство.

Знам за различните дисциплини, по които д-р Васил Василев преподава в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ („Кавал“, „Камерна музика“, „Педагогическа практика“), материалите за конкурса съдържат справка за покриването на необходимите часове учебна натовареност. Известно е, че освен преподавателската дейност в АМТИИ „проф. Асен Диамандиев“, кандидатът преподава кавал и в СУ „Любен Каравелов“ – Пловдив, където подготвя млади кавалджии. Проявленията и качествата на неговата учебна (педагогическа и учебно-методическа) дейност са видими в редица от приложените по конкурса материали: грамота като преподавател и ръководител на ученици от СУ „Любен Каравелов“ – Пловдив в Първия национален фолклорен конкурс в Казанлък (2017); положителни отзиви в „Арт спектър“, издание на АМТИИ-Пловдив, за преподавателската работа на Васил Василев на 15-то издание на Международния фолклорен семинар в АМТИИ-Пловдив, обучаващ любители на българския фолклор от различни страни (2019) и др.

Синтезите на артистични дейности като музикант и учебно-педагогически като преподавател на кандидата са представени в документацията по конкурса като майсторски клас и два уъркшопа. Майсторският клас по кавал на гл. ас. д-р Васил Василев е в СУ „Любен Каравелов“, гр. Пловдив (12.05.2021 г.), на тема: „Овластяване на различните регистри и щрихи на кавала и кавалджийски мелодии от Тракийската фолклорна област“. Кандидатът е ръководител на уъркшоп на тема „Работа с камерни фолклорни състави“ в НУФИ „Широка лъка“ с участието на студенти, специалност „Изпълнителско изкуство“ – фолклор, бакалаври и магистри от АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив (21.05.2021). Учебно-методически дейности гл. ас. д-р Васил Василев реализира и извън България: ръководител е на уъркшоп по кавал в гр. Катерини – Гърция, организиран от Музикално училище, където запознава гръцки млади музиканти и ученици с традиционния български фолклорен инструмент кавал – теоретично и практически, като им представя история на кавала, структура на инструмента, диапазон, регистри и други специфични особености на този инструмент и неговата музика (30 и 31.08.2018).

Предложените във връзка с конкурса материали показват, че артистичните и научни качества на кандидата са успешно интегрирани в академичната подготовка на студенти и други обучаеми в практиката на АМТИИ-Пловдив, в системата на средното образование и на любителското творчество – доказателствата за последното са свързани и с артистичните изяви на кандидата, които ще разгледам с следващата част от рецензията.

III. Художественотворческа дейност в областта на изкуствата

При гл. ас. д-р Васил Василев учебно-методическите дейности се преплитат с научно-приложни активности и артистична работа като музикант и концертмайстор. Пример за такъв синтез е дейността на кандидата като ръководител на проект „Студийни аудиозаписи на изявени студенти 2021-2022 г. Пловдив: АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“.

Както бе посочено в първата част от рецензията, гл. ас. д-р Васил Василев представя в документите по конкурса три творчески изяви – концерти (един с негова водеща роля и два, в които има поддържаща функция на кандидата). Заедно със свои академични колеги от АМТИИ, кандидатът участва в няколко проекта, свързани с представянето на българския фолклор и модерната етно музика по медиите и пред публика не само в България. От този тип артистични прояви е концерт на формация „Фолк лайн“ в гр. Осийек, Хърватия, в концертната зала на Академия за изкуство и култура към Университет „Йосиф Щросмайер“ – Осийек (29.01.2019), с участието на Васил Василев, кавал. Водеща роля и солистично изпълнение има Васил Василев в концерт по случай 110 години от рождението на Никола Вапцаров (София, НДК, Зала 7, 07.12.2019). Сред артистичните прояви на кандидата е и участието му като солист-кавалджия на народния оркестър към Ансамбъла в концерт „10 години Академичен фолклорен ансамбъл при АМТИИ – Пловдив“ (Античен театър, Пловдив, 01.08.2018). Документите по конкурса съдържат афиши и флаери на артистичните събития. Към показателите Г13, Г14 и Е28 (концерти, майсторски клас и два уъркшопа) бяха представени и аудиовизуални материали, подготвени от кандидата. Наблюдавах записите на изявите, предоставени като DVD, някои от тях познавам и от включването им в програми на национални медии (юбилейният концерт „10 години Академичен фолклорен ансамбъл при АМТИИ – Пловдив“ бе излъчен от БНТ през 2018 г.). Те са само малка част от многото ми известни доказателства за великолепните качества на кандидата като инструменталист – солист, участник в камерни и ансамблови формации за традиционна и етно музика.

IV. Лични впечатления от кандидата

Познавам и други артистични изяви на кавалджията Васил Василев. Неведнъж съм представял музика, в която е оставил своя талант и натрупани умения, за да звучи тя като съвременна фолклорна съкровищница – и в мои авторски предавания в национален радиоэфир, и в лекции през студенти. Следя отблизо развитието на гл. ас. д-р Васил Василев като изследовател и преподавател – участвал съм в научното жури по неговата процедура за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“, имах възможност да прочета последната му монография в ръкопис и да държа в ръцете си един от първите отпечатани

екземпляри. Убеден съм, че от такива артисти, преподаватели, изследователи на традиционните български музика и инструменти имаме нужда: притежаващи професионализъм и творческа оригиналност, посветили се на научноизследователска и педагогическа работа, отдадени на българския фолклор, родолюбиви, трудолюбиви, способни и креативни. Зад скромните си жестове майстори като Васил Василев крият богатство и талант, които са получени като дарба, но и шлифовани дълго, с много труд, и с късмета да са се родили в музикантска фамилия. Мисията да служи на кавала Васил Василев наследява съдбовно, като родова традиция и дълг да продължи натрупаното от поколения изтъкнати майстори на кавала преди него. Той се насочва към кавала и ключовата му роля в инструменталната традиция в българския фолклор неслучайно. Приносите на Васил Василев са в това уникално за него съчетание на родова („в гена и кръвта му“) традиция и съзнателен избор; на музикантски умения и преподавателски практики; на поглед отвътре (в музиката и традицията) и дистанциран прочит отвън (знанието за нея, функционирането ѝ в нови и различни културни контексти). Той познава инструмента „отвътре“, бидейки един от изявените съвременни кавалджии с доказани умения по пресътворяването на различни технико-изпълнителски похвати, стилове и репертоари. От години участва в пресътворяването на тази традиция като солист-музикант, кавалджия с получили висока оценка концертни и студийни изяви. От такива работа и поглед към наследената традиция имаме нужда: едновременно отвътре и отгоре. Само стъпили на раменете на надарени предходници и осъзнаващи заветите на традицията майстори могат да бъдат там.

Заключение

Дейността на кандидата, неговите научни и приложни постижения и приноси, представени в документацията по конкурса, показват, че гл. ас. д-р Васил Василев е доказан изследовател, има академична практика с утвърден педагогически опит, притежава артистични качества, получили висока оценка като художественотворчески изяви. Неговата кандидатура отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за прилагането му. Това ми дава основания да дам висока и положителна оценка на д-р Василев като кандидат в конкурса и да предложа на научното жури избора му за заемане на академичната длъжност „доцент“ по 8.3. Музикално и танцово изкуство („Кавал и камерни инструментални ансамбли“) в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив.

София, 30 юни 2022 г.

проф. дн Венцислав Димов